

Zpráva o šetření ve věci paní A.

Paní A., bytem xxx (stěžovatelka), se na mě obrátila s podnětem, v němž žádala o pomoc, protože nepobírala rodičovský příspěvek.

Stěžovatelce se dne 13. 10. 2020 narodila dcera B. Její otec je občanem Španělska. Stěžovatelka od narození dcery s otcem dítěte nežila, bydlela v ČR. Požádala proto o český rodičovský příspěvek. Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Brně, kontaktní pracoviště Veselí nad Moravou (úřad práce), jí ho poskytl, neboť otec dítěte, který v té době žil ve Španělsku, byl uchazečem o zaměstnání, ale nepobíral žádnou dávku v nezaměstnanosti. Po dobu poskytování rodičovského příspěvku (6 měsíců) úřednice úřadu práce opakovaně stěžovatelku kontaktovala e-mailem (přibližně jednou za tři týdny) a ptala se na zaměstnání otce. Stěžovatelka ji vždy informovala, že otec je zatím bez zaměstnání a pokud dojde ke změně, bude úřad práce sama informovat. Jednání úřednice vnímala jako obtěžující.

Jakmile otec dítěte začal vykonávat zaměstnání ve Švýcarsku, stěžovatelka tuto skutečnost obratem sdělila úřadu práce, který jí vyzval, aby se osobně dostavila na jednání na kontaktní pracoviště. Zde jí úřednice předložila k podpisu připravený dokument žádosti o odnětí rodičovského příspěvku a poučila ji, aby si rodinné dávky vyřídila ve Švýcarsku. Stěžovatelka opakovaně kontaktovala úřad práce, žádala o pomoc s vyřízením rodinné dávky ve Švýcarsku, protože otec dítěte s ní v dané věci nespolečně pracoval a ona nevěděla, u které instituce má o dávku požádat. Obracela se na spoustu míst. Požádala o vyloučení otce dítěte z okruhu společně posuzovaných osob, žádné rozhodnutí však neobdržela. Vyčerpala veškeré své úspory a byla v tíživé sociální situaci.

Pro posouzení postupu úřadu práce v této věci jsem zahájil šetření.

A. Shrnutí závěrů

Šetřením jsem dospěl k závěru, že úřad práce:

- (1) Stěžovatelku nepřiměřeně zatěžoval, když od ní opakovaně žádal sdělení, jestli v její rodině nedošlo ke změně rozhodných skutečností.
- (2) Pochybil, když stěžovatelce dále neposkytoval rodičovský příspěvek po 1. 6. 2021.
- (3) Vícekrát stěžovatelce poskytl nesprávné informace o právní úpravě dopadající na její případ, o svých kompetencích a možnostech dalšího postupu. Jeho jednání vůči stěžovatelce bylo opakovaně v rozporu se zásadou výkonu veřejné správy jako služby veřejnosti, efektivnosti a aktivní pomoci migrujícím osobám.
- (4) Pochybil, když dospěl k závěru, že vyloučením otce dítěte z okruhu společně posuzovaných osob by nedošlo ke změně primárně příslušného státu k poskytování rodinných dávek.
- (5) Doručil usnesení o zastavení řízení o žádosti stěžovatelky o vynětí otce dítěte z okruhu společně posuzovaných osob v souladu s právem.

B. Skutková zjištění

V rámci šetření jsem požádal úřad práce o vyjádření. V něm mi úřad práce sdělil, že stěžovatelka požádala o rodičovský příspěvek dne 26. 10. 2020 s datem přiznání od 13. 10. 2020. Protože otec dítěte byl občanem Španělska s bydlištěm ve Španělsku, měla rodina stěžovatelky právní vztah ke dvěma členskými státy Evropské unie. Úřad práce proto podnikl kroky k vyhodnocení, který členský stát je primárně příslušný k poskytování rodinných dávek rodině stěžovatelky. Stěžovatelka uvedla, že ona ani otec dítěte nejsou zaměstnání, nepobírají dávky v nezaměstnanosti, důchod ani rodinné dávky. Do dotazníku pro určení státu bydliště stěžovatelka napsala, že v době podání žádosti o rodičovský příspěvek bydlela v ČR a že z místa bydliště odjíždí jen sezónně. K prokázání bydliště v ČR předložila průkaz zdravotního pojištění v ČR, doklad o registraci u lékaře v ČR, smlouvu o stavebním spoření v ČR a hrazení důchodového pojištění v ČR. Úřad práce proto dospěl k závěru, že stěžovatelka má bydliště v ČR, a od října 2020 do května 2021 jí vyplácel rodičovský příspěvek v celkové částce 80 000 Kč.

Úřad práce stěžovatelku opakovaně kontaktoval po dobu vyplácení rodičovského příspěvku, neboť při jednání s dávkovou specialistkou sdělila, že s otcem dítěte hledají zaměstnání mimo území ČR a plánují si postavit dům ve Španělsku. Úřad práce průběžně zjišťoval, zda v rodině nedošlo ke změně podmínek pro výplatu rodičovského příspěvku jak u otce dítěte (např. zda nezačal vykonávat zaměstnání), tak u stěžovatelky.

Dne 3. 5. 2021 na dotaz dávkové specialistky stěžovatelka reagovala tak, že si otec dítěte hledá práci ve Švýcarsku. Následně dne 26. 5. 2021 předložila úřadu práce pracovní smlouvu otce dítěte na dobu od 17. 5. do 30. 9. 2021.

Od 1. 6. 2021 přestala být Česká republika primárně příslušným státem pro výplatu rodinných dávek rodině stěžovatelky. Dne 2. 6. 2021 stěžovatelka požádala o odnětí rodičovského příspěvku z důvodu výkonu práce otce dítěte ve Švýcarsku. Zároveň podala novou žádost o rodičovský příspěvek od 1. 6. 2021 a požádala o přerušování řízení do doby, než bude o dávce rozhodnuto ve státě výdělečné činnosti otce dítěte. Úřad práce stěžovatelku poučil, že v momentě, kdy otec dítěte zahájil výkon výdělečné činnosti ve Švýcarsku, přestala být Česká republika primárně příslušným státem k výplatě rodinných dávek. Zmínil, že primárně kompetentním státem se stalo Švýcarsko, kde bylo nutné o veškeré rodinné dávky požádat. Pokud by některá rodinná dávka nebyla ve státě výkonu výdělečné činnosti vyplácena nebo by byla nižší než v ČR, poskytovala by ČR vyrovnávací doplatek jako sekundárně příslušný stát z důvodu bydliště dítěte.

Dne 25. 8. 2022 obdrželo Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) žádost stěžovatelky o vyloučení otce dítěte z okruhu společně posuzovaných osob. MPSV ji následujícího dne postoupilo k vyřízení úřadu práce. Stěžovatelka do žádosti napsala, že s otcem dítěte od 1. 6. 2021 nežije ve společné domácnosti a společně neuhrazují náklady na své potřeby. Otec dítěte stěžovatelce tvrdil, že „o papíry ve Švýcarsku požádal“. Ignoroval však její naléhání na urychlené vyřízení dokladů k pobírání rodičovského příspěvku ze Švýcarska. V žádosti rovněž uvedla, že několikrát úřadu práce oznámila, že otec dítěte s ní nežije a že na návštěvy dítěte jezdí minimálně.

Úřad práce stěžovatelku vyzval, aby se osobně dostavila na jednání. Při jednání dne 12. 9. 2022 jí příslušná úřednice vysvětlila, že vyloučení otce dítěte z okruhu společně posuzovaných osob nemá žádný vliv na řízení o rodinných dávkách s evropským přeshraničním prvkem. Rovněž stěžovatelce opětovně sdělila podmínky pro nárok

na rodinné dávky – rodičovský příspěvek. Po tomto vysvětlení vzala stěžovatelka žádost o vyloučení otce dítěte z okruhu společně posuzovaných osob zpět. Úřad práce proto vydal dne 14. 9. 2022 usnesení o zastavení správního řízení. To odeslal na adresu stěžovatelky, jež ho ale nepřevzala. Zásilka se vrátila zpět úřadu práce dne 27. 9. 2022, přičemž pro její doručení se uplatnila fikce doručení. Usnesení nabylo právní moci dne 25. 9. 2022.

Po vyhodnocení popsaného postupu dospěl úřad práce k závěru, že nebyl správný.

V souvislosti s výplatou rodičovského příspěvku stěžovatelce nezjišťoval a nezjistil, že Švýcarsko neposkytuje rodičovský příspěvek. Nepoučil stěžovatelku o této skutečnosti a tím, že akceptoval žádost o přerušení správního řízení, jí nevyplácel od 1. 6. 2021 rodičovský příspěvek, ačkoliv na něj měla nárok.

Přijal proto opatření k nápravě spočívající v tom, že pokračoval v řízení o rodičovském příspěvku a dodatečně jej stěžovatelce poskytl od 1. 6. 2021.

Rovněž své zaměstnance poučil o tom, jaký je správný procesní postup v případě, kdy v průběhu poskytování rodinné dávky dojde u rodiny ke změně příslušnosti k právním předpisům.

Dne 23. 8. 2023 pak úřad práce vydal rozhodnutí, jímž stěžovatelce zpětně rodičovský příspěvek přiznal a vyplatil jí ho od 1. 6. 2021.

Stěžovatelka mi následně potvrdila, že obdržela od úřadu práce doplatek dávky.

C. Právní hodnocení

C.1 Použití koordinačního nařízení

Úřad práce postupoval správně, když v případě stěžovatelky použil koordinační nařízení.

Občané členských států Evropského hospodářského prostoru¹ a Švýcarska mají právo migrovat mezi členskými státy. K zajištění toho, aby v důsledku migrace nepřišli o svá práva v oblasti sociálního zabezpečení, slouží nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004, ze dne 29. dubna 2004, o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (koordinační nařízení).

Toto nařízení se použije tehdy, pokud osoby (v tomto případě členové rodiny) **podléhají, nebo podléhali právním předpisům vícero členských států**² a požádali o některou z dávek sociálního zabezpečení.

Český rodičovský příspěvek je dávkou sociálního zabezpečení, jedná se o tzv. **rodinnou dávku**.³ Jejím cílem je přispět rodiči, který osobně, řádně a celodenně pečuje o dítě ve věku do 4 let,⁴ na úhradu jeho životních nákladů. Dávka má do značné míry sloužit jako náhrada ušlého příjmu, k němuž došlo v důsledku péče o dítě. Pečujícím rodiči však nic nebrání, aby byl nadále výdělečně činný, a výkon výdělečné činnosti nemá žádný vliv na nárok na dávku, na její výši ani výplatu.⁵

1 Evropský hospodářský prostor tvoří země Evropské unie a Evropského sdružení volného obchodu.

2 Čl. 2 odst. 1 koordinačního nařízení.

3 Čl. 3 odst. 1 písm. j) koordinačního nařízení.

4 Ustanovení § 30 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění do 31. 12. 2023. Od 1. 1. 2024 je rodičovský příspěvek poskytován při péči o dítě do 3 let jeho věku.

5 Ustanovení § 30 a následující zákona o státní sociální podpoře.

Pro účely poskytování rodinných dávek se vždy posuzuje situace celé **rodiny** (všech jejích členů). Určení, které osoby tvoří rodinu, koordinační nařízení přenechává vnitrostátním právním předpisům členského státu, který má rodině poskytovat dávky.⁶

Stěžovatelka požádala o rodičovský příspěvek v ČR. Pro účely poskytování českých rodinných dávek se za rodinu považují **nezletilé děti a rodiče těchto dětí**.⁷

Dnem narození dcery vznikla nová rodina – stěžovatelka, otec dítěte a novorozené dítě.

Stěžovatelka je občankou ČR s bydlištěm v ČR. Dítě s ní bydlí v ČR. Otec dítěte je občanem Španělska a v době narození dítěte měl bydliště ve Španělsku. Rodinní příslušníci měli právní vztah k různým členským státům, na rodinné dávky bylo proto třeba aplikovat koordinační nařízení.

C.2 Určení státu příslušného k poskytování rodinných dávek

Úřad práce postupoval v souladu s právem, když určil, že Česká republika byla ode dne narození dítěte primárně příslušná k poskytování rodinných dávek rodině stěžovatelky.

Příslušnost k poskytování rodinných dávek se určuje podle živitelů rodiny (rodičů). Pokud každý z rodičů má právní vztah k jinému členskému státu, je vždy jeden stát **přednostně** (primárně) **příslušný**. Tento stát má povinnost poskytovat rodině rodinné dávky.

Další stát je příslušný **podpůrně** (sekundárně) a poskytuje tzv. **vyrovnávací doplatek** rodinných dávek v situaci, kdy dávky v primárně příslušném státě jsou nižší než ve státě, který je další v pořadí, případně v primárně příslušném státě není dávka poskytována vůbec.⁸ Vyrovnávací doplatek představuje rozdíl mezi dávkami majícími stejný charakter v primárně a sekundárně příslušném státě.

Pravidla pro určování příslušnosti jsou vymezena v čl. 11 odst. 3 koordinačního nařízení. Pro určení příslušnosti se přihlíží k **výkonu výdělečné činnosti, pobírání dávek sociálního zabezpečení a k bydlišti**.

V době narození dcery byli oba rodiče ekonomicky neaktivní a nepobírali žádnou dávku sociálního zabezpečení. Pro každého z nich byl proto příslušný stát jeho bydliště. Pro otce se jednalo o Španělsko, pro matku o Českou republiku.

Pokud má každý z rodičů bydliště v jiném členském státě, určuje se primárně příslušný stát **podle místa bydliště nezletilého dítěte**.⁹

Nezletilá dcera měla od narození bydliště v ČR. **Česká republika proto byla primárně příslušným státem pro poskytování rodinných dávek rodině stěžovatelky**. Španělsko bylo příslušné sekundárně.

Úřad práce proto začal správně stěžovatelce poskytovat český rodičovský příspěvek.

C.3 Průběžná kontrola rozhodných skutečností

Úřad práce postupoval v rozporu s právem, když od stěžovatelky opakovaně zjišťoval, zda nedošlo ke změně rozhodných skutečností pro nárok na dávku a její výplatu.

6 Čl. 1 písm. i) bod 1 i) koordinačního nařízení.

7 Ustanovení § 7 odst. 2 písm. b) zákona o státní sociální podpoře.

8 Čl. 68 odst. 2 koordinačního nařízení.

9 Čl. 68 odst. 1 bod iii) koordinačního nařízení.

Úřad práce odpovídá za poskytování dávek státní sociální podpory. To mj. znamená, že musí kontrolovat, zda některý z příjemců dávek je nečerpá v rozporu s právem. Úřad práce je povinen poučit všechny příjemce dávek, že jsou povinni mu **písemně ohlásit do osmi dnů změny** ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši nebo výplatu.¹⁰ Úřad práce tuto svou poučovací povinnost splnil i vůči stěžovateli, řádně ji informoval, že mu musí ohlašovat změny v rozhodných skutečnostech.

Úřad práce je **oprávněn vyzvat (vyzývat) příjemce dávky, aby osvědčil skutečnosti** rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu. Příjemce je povinen této výzvě vyhovět, a to ve lhůtě do osmi dnů ode dne doručení výzvy, neurčil-li úřad práce delší lhůtu. Neučiní-li tak v určené lhůtě, může být výplata dávky zastavena nebo dávka může být odejmuta, jestliže příjemce byl ve výzvě na tento následek prokazatelně upozorněn.¹¹

Současně ale platí, že úřad práce je povinen ve všech věcech postupovat tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady, a **dotčené osoby co možná nejméně zatěžovat**.¹² Jedná se o tzv. **zásadu hospodárnosti** správní činnosti.

Z uvedeného vyplývá, že k tomu, aby úřad práce příjemce dávky v průběhu jejího poskytování vyzýval k osvědčení rozhodných skutečností, **musí získat informace nasvědčující tomu, že u příjemce došlo k takové změně poměrů**, která bude mít vliv na nárok na dávku, na její výši či výplatu.

Z informací, které mi poskytl úřad práce, vyplynulo, že příslušná úřednice opakovaně zjišťovala, zda otec dítěte nalezl práci, pouze na základě sdělení stěžovatelky, že práci hledá. Vzhledem k tomu, že úřad práce stěžovatelku poučil o její oznamovací povinnosti a neměl žádné indicie o tom, že otec dítěte již práci nalezl, **nebyl důvod stěžovatelku opakovaně kontaktovat a zjišťovat, jestli již otec dítěte práci již nalezl**. Opakované vyzývání stěžovatelky tak představovalo její **nadměrné zatěžování a porušení zásady hospodárnosti správní činnosti**.

Předpokládám, že úřad práce stěžovatelku opakovaně kontaktoval z toho důvodu, že se obával možného vzniku přeplatku na českém rodičovském příspěvku. Považuji proto za nezbytné zmínit, že pokud by stěžovatelka nesplnila svou ohlašovací povinnost a vznikl by jí přeplatek na dávce,¹³ byl by tento přeplatek uhrazen ze zahraniční rodinné dávky. Poté, co by úřad práce zjistil, že ČR již není primárně příslušná k poskytování dávky, a předal by žádost k další výplatě dávky do jiného členského státu, uplatnil by požadavek na vyplacení neprávem poskytnuté částky u příslušné zahraniční instituce.¹⁴

C.4 Změna primárně příslušného státu

Úřad práce postupoval správně, když určil, že od 17. 5. 2021 se stalo Švýcarsko primárně příslušným státem pro poskytování rodinných dávek rodině stěžovatelky.

10 Ustanovení § 61 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře.

11 Ustanovení § 61 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře.

12 Ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.

13 Za předpokladu, že by úřadu práce nevznikla povinnost poskytovat vyrovnávací doplatek.

14 Článek 72 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004, o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (prováděcí nařízení).

Osoby, které vykonávají zaměstnání, podléhají právním předpisům státu zaměstnání.¹⁵ Pro rodinné dávky pak platí, že vždy má **přednost jejich poskytování ze státu, v němž některý z rodičů vykonává výdělečnou činnost, před státy, v nichž mají členové rodiny bydliště.**¹⁶

Otec dítěte začal dne 17. května 2021 vykonávat výdělečnou činnost ve Švýcarsku. Od tohoto dne tudíž podléhal švýcarským předpisům v oblasti sociálního zabezpečení. Protože stěžovatelka byla nadále ekonomicky neaktivní, stalo se Švýcarsko primárně příslušné k poskytování rodinných dávek její rodině. **Česká republika zůstala na základě bydliště stěžovatelky a dítěte sekundárně příslušným státem.**

C.5 Postup úřadu práce v návaznosti na změnu primárně příslušného státu

Úřad práce pochybil, když stěžovatelku instruoval, aby podala žádost o:

- **rodičovský příspěvek ve Švýcarsku,**
- **odnětí českého rodičovského příspěvku,**
- **český rodičovský příspěvek a současně o přerušení správního řízení o ní do doby, než bude o dávce rozhodnuto ve státě výdělečné činnosti otce dítěte.**

Úřad práce rovněž pochybil, když nezjišťoval, zda ve Švýcarsku existuje rodinná dávka obdobná českému rodičovskému příspěvku a jestli nemá tuto českou dávku dále stěžovatelce poskytovat jako vyrovnávací doplatek.

V situaci, kdy dojde v průběhu kalendářního měsíce ke změně primárně příslušného státu pro poskytování rodinných dávek, je původní primárně příslušný stát povinen poskytnout rodině rodinné dávky za **celý kalendářní měsíc.**¹⁷ Instituce, která dosud dávky vyplácela, musí kontaktovat instituci (svůj protějšek) v nově primárně příslušném státě a uvědomit ji o datu, od něhož přestane dávky poskytovat. Od toho data nabývá účinnosti výplata dávek druhým členským státem.¹⁸

Rodinných dávek existuje více druhů. Informace, které rodinné dávky jsou poskytovány v jednotlivých členských státech, jsou zveřejněny na internetových stránkách Evropské komise.¹⁹ Rovněž je zveřejňují ministerstva jednotlivých členských států na svých internetových stránkách.

Při předávání žádostí o rodinné dávky by měla instituce, jejíž členský stát byl nejprve primárně, následně sekundárně příslušný k jejich poskytování, ověřit, zda konkrétní rodinná dávka v primárně příslušném státě existuje, či nikoliv, případně jestli některá z podmínek pro její poskytování rodinu z nároku na zahraniční dávku nevylučuje.²⁰

Pokud se v nově primárně příslušném státě vůbec neposkytuje rodinná dávka, kterou dotčená instituce rodině vyplácela, **nemá smysl předávat žádost do nově primárně**

15 Čl. 11 odst. 3 písm. a) koordinačního nařízení.

16 Čl. 68 odst. 1 písm. a) koordinačního nařízení.

17 Čl. 59 odst. 1 prováděcího nařízení.

18 Čl. 59 odst. 2 prováděcího nařízení.

19 Informace o švýcarských rodinných dávkách lze nalézt zde <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1131&langId=en&intPagelId=4820>.

20 Např. zda dítě již není starší, než vyžaduje právní úprava primárně příslušného členského státu pro poskytování dávky.

příslušného státu. Sekundárně příslušná instituce by tudíž **měla pokračovat v poskytování této dávky dle svých předpisů z titulu tzv. vyrovnávacího doplatku.**²¹

Poté, co úřad práce zjistil, že dne 17. 5. 2021 přestala být ČR primárně příslušná k poskytování rodinných dávek rodině stěžovatelky, ale stala se zemí sekundárně příslušnou, měl ověřit, jestli ve Švýcarsku existuje rodičovský příspěvek. Toto zjištění nebylo nijak administrativně náročné, stačí otevřít internetové stránky Evropské komise, kde jsou informace o všech dávkách sociálního zabezpečení ve všech členských státech dostupné. Případně mohl úřad práce informace uvedené na webu Evropské komise ověřit ještě u švýcarského Spolkového úřadu pro sociální zabezpečení.²²

Protože dávka obdobná rodičovskému příspěvku ve Švýcarsku neexistuje, měl úřad práce stěžovatelku poučit, že ČR jako sekundárně příslušný stát jí bude dále rodičovský příspěvek poskytovat, protože má povinnost jí vyplácet vyrovnávací doplatek. Rovněž ji měl poučit, že v této situaci nebude zastavovat výplatu dávky a předávat její žádost svému švýcarskému protějšku. To úřad práce neučinil, v jeho postupu proto shledávám **pochybení.**

C.6 Výměna informací mezi úřadem práce a stěžovatelkou

Úřad práce vícekrát stěžovatelce poskytl nesprávné informace o právní úpravě dopadající na její případ, o svých kompetencích a možnostech dalšího postupu.

Jeho jednání vůči stěžovatelce bylo opakovaně v rozporu se zásadou výkonu veřejné správy jako služby veřejnosti, efektivnosti a aktivní pomoci migrujícím osobám.

Výměna informací mezi orgány a institucemi členských států a osobami, na jejichž právní postavení se vztahuje koordinační nařízení, je založena na **zásadě veřejné služby, efektivnosti, aktivní pomoci**, rychlého doručování a přístupnosti, včetně elektronické přístupnosti, zejména pro osoby se zdravotním postižením a starší osoby.²³

Správní řád úřadu práce ukládá, aby veřejnou správu vykonával jako **službu veřejnosti.** Jeho úředníci mají povinnost se k dotčeným osobám chovat zdvořile a **podle možností jim vycházet vstříc.**²⁴

V souvislosti s každým svým úkonem musí úřad práce dotčené osobě poskytnout **přiměřené poučení o jejích právech a povinnostech**, je-li to vzhledem k povaze úkonu a osobním poměrům dotčené osoby potřebné.²⁵

Úřad práce je rovněž povinen **umožnit dotčeným osobám uplatňovat jejich práva a oprávněné zájmy.**²⁶

To znamená, že úřad práce musí osobám, které se na něj obrátí, poskytovat informace o koordinaci sociálního zabezpečení a aktivně jim pomáhat tak, aby mohly uplatňovat svá práva. Na základě žádosti osob je povinen vyhledat příslušnou instituci v jiném členském státě, aby se na ni dotčená osoba mohla v případě potřeby obrátit. Úřad práce

21 Čl. 68 odst. 2 koordinačního nařízení.

22 <https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home.html>

23 Čl. 2 odst. 1 prováděcího nařízení.

24 Ustanovení § 4 odst. 1 správního řádu.

25 Ustanovení § 4 odst. 2 správního řádu.

26 Ustanovení § 4 odst. 4 správního řádu.

by rovněž měl na žádost dotčené osoby alespoň z internetových stránek Evropské komise zjistit, které rodinné dávky jsou v jiném členském státě poskytovány.

Úřad práce měl stěžovatelku zejména informovat:

- jaký procesní postup mu v případě změny primárně příslušného státu ukládá prováděcí nařízení,
- že žadatel nemusí podávat novou žádost o rodinnou dávku, ale že úřad práce žádost, kterou osoba podala v ČR, předává příslušné zahraniční instituci,
- že úřad práce je povinen sám vyhledat, která zahraniční je v konkrétní věci příslušná,
- že v případě vyloučení otce dítěte z okruhu společně posuzovaných osob by se Česká republika opět stala pro její rodinu primárně příslušným státem.

Úřad práce stěžovatelce poskytl naprosto odlišné informace, což mělo za následek, že dva roky nepobírala rodinnou dávku nahrazující příjem a uvrhlo ji to do velmi složité sociální situace.

C.7 Vliv vyloučení otce dítěte z okruhu společně posuzovaných osob na určení primárně příslušného státu

Úřad práce pochybil, když dospěl k závěru, že vyloučením otce dítěte z okruhu společně posuzovaných osob by nedošlo ke změně primárně příslušného státu k poskytování rodinných dávek.

Zákon o státní sociální podpoře označuje za rodinu žadatele a osoby s ním společně posuzované.²⁷ Společně posuzované jsou pak **vždy nezletilé děti a rodiče těchto dětí.**²⁸ Pokud tyto osoby spolu **prokazatelně nežijí déle než 3 měsíce**, může úřad práce rozhodnout, že se **neposuzují společně.**²⁹ V těchto případech je pak **dítě společně posuzováno pouze s rodičem, s nímž žije.**

Stěžovatelka požádala o vyloučení otce z okruhu společně posuzovaných osob. Podmínky pro vyloučení patrně byly splněny. Ve chvíli, kdy by otec dítěte byl vyloučen z okruhu společně posuzovaných osob, řídilo by se určení primárně příslušného státu podle **příslušnosti matky dítěte.** Stát otce dítěte by byl pouze státem příslušným sekundárně.

V této souvislosti ještě zmiňuji, že v případě stěžovatelky **nebyly naplněny podmínky** vymezené Soudní dvorem Evropské unie pro **zachování primární příslušnosti k poskytování rodinných dávek státem výkonu výdělečné činnosti otce dítěte.**

Stěžovatelka nikdy nepobírala rodinné dávky ze státu výdělečné činnosti otce dítěte, nikdy nebyla manželkou otce dítěte a spolu s dcerou s ním fakticky nikdy netvořily rodinu (od narození dcery žily v jiném státě než otec, podle tvrzení stěžovatelky otec dceru navštěvoval minimálně, matka měla problémy s tím, aby jí přispíval na výživu dítěte).³⁰

Rodina s otcem vznikla dle českých předpisů pouze, fikcí nikoliv fakticky. Dítě ani stěžovatelka nebyly svou výživou převážně závislé na otcí. Za této situace by primární

27 Ustanovení § 7 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře.

28 Ustanovení § 7 odst. 2 písm. b) a § 7 odst. 3 písm. a) zákona o státní sociální podpoře.

29 Ustanovení § 7 odst. 6 zákona o státní sociální podpoře.

30 Viz rozsudek Soudního dvora EU ze dne 26. listopadu 2009. *Slanina*. C-363/08. EU:C:2009:732, curia.europa.eu.

příslušnost k poskytování rodinných dávek měla být určena podle matky dítěte, nikoliv podle jeho otce.

C.8 Doručování usnesení o zastavení řízení o vyloučení otce dítěte z okruhu společně posuzovaných osob

Úřad práce řádně doručil usnesení o zastavení správního řízení.

Usnesení o zastavení správního řízení se doručuje do vlastních rukou účastníků řízení. Fyzické osobě se písemnost doručuje na adresu pro doručování, na adresu evidovanou v informačním systému evidence obyvatel, na kterou jí mají být doručovány písemnosti, na adresu jejího trvalého pobytu nebo při doručování prostřednictvím veřejné datové sítě na její elektronickou adresu; fyzické osobě lze však doručit, kdekoli bude zastížena.³¹

Nebyl-li adresát zastížena a písemnost nebylo možno doručit ani jiným způsobem, písemnost se **uloží v provozovně provozovatele poštovních služeb**. Adresát se vyzve vložením oznámení o neúspěšném doručení písemnosti do domovní schránky nebo na jiné vhodné místo, aby si uloženou písemnost **ve lhůtě 10 dnů vyzvedl**; současně se mu sdělí, kde, odkdy a v kterou denní dobu si lze písemnost vyzvednout. Je-li to možné a nevyloučil-li to správní orgán, písemnost se po uplynutí 10 dnů vloží do domovní schránky nebo na jiné vhodné místo; jinak se vrátí správnímu orgánu, který ji vyhotovil.³²

Jestliže si adresát uložené písemnosti písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla k vyzvednutí připravena, nevyzvedne, písemnost se považuje za **doručenou** posledním dnem této lhůty.³³

Úřad práce zaslal usnesení stěžovatelce jako zásilku určenou do vlastních rukou adresáta prostřednictvím provozovatele poštovních služeb. Tomu se nepodařilo stěžovatelku v místě jejího trvalého pobytu zastihnout, proto písemnost uložil a stěžovatelce poskytl oznámení o uložení. Protože si stěžovatelka dopis do 10 dnů nevyzvedla, poslední den této lhůty se usnesení považuje za doručené.

D. Závěr

Úřad práce v rámci mého šetření zpětně stěžovatelce přiznal rodičovský příspěvek a doplatil jí ho. Toto **opatření považuji za dostatečné** k nápravě mnou zjištěných pochybení.

Šetření v této věci proto uzavírám dle § 18 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv.

Brno 20. června 2024

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(podepsáno elektronicky)

³¹ Ustanovení § 20 odst. 1 správního řádu.

³² Ustanovení § 23 správního řádu.

³³ Ustanovení § 24 správního řádu.